

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXVIII. évfolyam

6. szám

Komárom, 2007. június

Ára 10 korona

„NEKEM ISTEN MEGMUTATTA...”

„Csak légy egy kissé áldott csendben” (274,3). A hívő ember életében fontos szerepe van a csendességnek. Napjaink ritmusához hozzátartozik az az idő, amelyet Isten előtt elcsendesedve, Bibliát olvasva, imádkozva, Urunkkal beszélgetve töltünk. A tanítványok kegyességének különösen is elengedhetetlen része ez. Elméletben ezt jól tudjuk, mégis megtörténik, hogy felszínessé, rutinná válik a bibliaolvasásunk. Vagy talán a sok feladat, a halaszthatatlannak tűnő munka, az élet rohanó tempója miatt el is marad a csendesség. Nem csoda aztán, ha elfogy a mondanivalónk, ha rossz döntéseket hozunk, ha belefáradunk a szolgálatba, ha idegesek és kimerültek leszünk. Az Ige abban ad tanácsot, hogy milyen legyen a csendességünk:

Zavartalan. „Péter déltájban felment a ház tetejére imádkozni” (ApCsel 10,9). Keres egy nyugodt helyet, ahol semmi nem zavarja őt. Ezt ajánlja Jézus is, amikor így szól: „...menj be a belső szobádba...” (Mt 6,6a). Mind-egy, hogy hol van az elcsendesedés helye, fent vagy bent, fontos az, hogy ne zavarjon senki az Istennel való beszélgetésben. Az időmeghatározás is – déltájban – a zavartalanságra utal. Palesztinában a nagy hőség miatt ez volt a pihenőidő. Míg mások pihennek, Péter imádkozik. Ő a felüdülésnek ezt a módját választotta.

Öszinte. „Semmiképpen nem, Uram...” (14a v.). Péter kijelentést kap Urától, de nem érti azt. Vitába száll Istennel. Értetlenül tapasztalja, hogy Isten gondolatai mások, mint az övéi (Ézs 55,8). Régi beidegződései fellázadnak az új kijelentés ellen. Ez az engem megszólító Isten szavával való viaskodás. Olyan, mint Jákób harca, vagy mint Saulus kérdése a damaszkuszi út porából. **Elmélyülő.** „...tűnődött magában” (17a v.). Péter zavarban van. A látás felől gondolkodik; mit jelenthet ez most itt számára? Mint Mária, aki a szívében forgatta az Igét (Lk 2,19). Péter elmélkedett a kijelentés fölött, eközben szólította meg őt a Lélek (19. v.). Az igehirdető csendességének kísértése az, hogy „másoknak” tanulmányozza az Igét. Mit jelent ez azoknak, akikhez szólok? Pedig itt elsősorban arra kell figyelnie, hogy mit jelent ez az Ige most neki.

Gyakorlati. A csendességben kapott kijelentés és a mindennapi élet eseményei szorosan összefüggnek egymással. Kornéliusz követői az ajtón kopogtatnak. Péter ekkor érti meg a csendességben látottakat: „...kelj fel, menj el, és ereddj el velük. Semmit ne tévovázz, mert én küldtem őket” (20. v.). A Szentlélek a mindennapokra alkalmazza a kijelentést. A megértett üzenetet mindig az életre nézve kapjuk. **Átformáló.** A megértett Ige nyomán Péter olyat tesz, amit magától bizonyára nem tenne: vonakodás nélkül elmegy Kornéliuszhoz. Isten indító szava nagyobb erő, mint a vallásos előírások. Péter másként látja az életet, az embereket, a feladatokat a csendesség után, mint előtte. **Döntéseket érlelő.** Később az apostolok gyűlésén, azzal kapcsolatban, hogy Mózes törvényét meg kell-e tartani ahhoz, hogy valaki pogány létére keresztyénné legyen, Péternek ez a csendességben kapott kijelentése vált döntő érvvé (ApCsel 15). A jó döntéshez Istennek a csendességben megértett akarata kell.

Istennek legyen hála azért, hogy az utóbbi időben megszorodott a tennivaló az Úr szőlőjében. Több lett a feladat, mint az erő. Több a lehetőség, mint amennyi az időnk. Nem jut mindenre idő, de a csendességet nem szabad kihagynia Isten gyermekének. „Az imádkozás legyen az első az életünkben, mert e nélkül nem lehetünk jó sáfárok, ha döntéseinket, cselekedeteinket nem a Lélek vezetésével tesszük.”

Puskás Ferenc

A megoldás

Az emberek sok magyarázatot tudnak a bűnre. Van, hogy ezt mondogatják: ó, hát emberek vagyunk! Amikor az ember maga keresi az igazát, szabadságát, az mindig szolgaságban végződik.

Isten nem siet. Jézus, a mennyei gazda elveti a magot, a mi szívünk a föld. Ha jó földre hull a mag, akkor szárba szökken. Az az Isten akarata, hogy jó gyümölcsöket teremjünk az ő dicsőségére. Ezért hordozzuk imában a megkeményedett szívűeket, elveszetteket, mert a kiégett szívű ember vágyik a világosságra. A fiatalokat megtéveszti a diszkók csillogása-villogása, ami lelki világosságot nem tud adni. Az ördög minden áron meg akar minket szerezni, Jézus azonban ezt mondja: Íme, az ajtód előtt állok, és zörgetek. Ő, a király, a szent zörget szívünk ajtaján, és ha beengedjük Őt, felfoghatatlan öröm lesz a mennyben, de a mi szívünkben is.

Testi életünk négy fontos szükséglete a táplálék, a víz, a fény és az egészség. János evangéliumából megtudhatjuk, hogy az Úr Jézus mindezeket megadja nekünk, sőt ő maga a kenyér (Jn 6,48), a víz (Jn 4,14), a világosság (Jn 8,12), s Ő képes minden betegséget meggyógyítani (Jn 5,8–9). Isten szeretete végtelen irántunk, az atyai házban otthon vagyunk, jogunk van az asztalhoz ülni. Ne csak az asztal alá bújjunk, ne érjük be a morzsákkal, mert minden a miénk!

Életünk nagy célja nem a vágyaink kielégítése, az igazi cél az örök élet az atyai házban. A halál olyan ellenség, mellyel nem tudunk mit kezdeni, félünk, jajgatunk. Isten adhat csak választ, s meg is adja: felkínálja nekünk az örök életet.

Mixtaj Istvánné

Balassi Bálint

EGY LENGYEL ÉNEK

*Áldj meg minket Úristen az te jóvoltodból,
Világosíts meg minket irgalmasságodból,
Orcád világosságával, lelked ajándékával,
Hogy éltünkben ez földön járjunk igazsággal.*

*Engedd meg ezt minékünk kegyelmes Istenünk,
Hogy mindnyájan tégedet igazán esmérjük,
Hadd az kicsiny hitűkkel együtt örvendezzünk,
Mikor megítélsz uram, kegyelmezz meg nekünk.*

*Ne tántorodjunk mi el soha uram tőled,
Ne kételkedhessünk is többé felőled,
Nyughassék meg mi lelkünk igaz hittel benned,
Vallhassunk mindenekben urunknak csak téged.*

*No azért dicsérjük most felszóval az urot,
Mert lám csak ő viseli mindenütt gondunkot,
Uram, az te nevedben áldd meg szolgálóidot,
Kíért viszontag mi is dicsérjük fiadot.*

Az ÚR színe előtt

Hűséges Istenem, aki senkit sem engedsz ereje felett kísérteni, aki minden napomat beírtad könyvedbe, adj nekem igazi keresztyéni türelmet, hogy örüljek, hogy hasonlítok Megváltóm képéhez, aki szenvedéseivel bement a dicsőségbe. Add, hogy helyesen megértsem, hogy ugyanazok a szenvedések sújtanak engem is, amelyek a világon sok testvérem osztályrészét jelentik, akiket nem vetettél el, de érdemesnek tartod őket, a Te kiválasztott eszközeidnek. Mi az én szenvedésem a vértanúk kínjaihoz képest, akik az életet nem tartották sokra, amikor be kellett fejezniük? Én a bűn elleni harcban még nem mentem vérré. Add, hogy úgy tekintsek Jézusra, hitem kezdetére és végére, hogy ne roskadjak le a fáradságtól. Uram, szenteld meg általa az én szenvedésemet, és mivel Te nem sanyargatod szívesen az embereket, adj nekem szent segítségéd által vigaszt, erőt és türelmet a szenvedésekben. **Ámen.**

Johann Arndt

azonban azt mégsem tudja megvalósítani, hogy önmaga legyen saját istene – ezért szenved.

Elfordult Istentől, és mégis vágyódik Isten után. Isten az embert a maga számára teremtette, és az ember ezért boldogtalan, amíg tőle függetlenül akar élni. Csak Istenben nyugszik meg és talál önmagára – és embertársaira. Minden emberi kapcsolat alapja a szeretet. Isten a szeretet.

„...úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). Isten az, aki megnyitotta a mi magányosságunk ajtaját. Ő hívja szelíd szavával magához az embereket: „Jöjjetek éh hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek” (Mt 11, 28). Aki Őhozá megy, az ő közelségében találkozik a másik emberrel. Aki pedig az ő közelében találkozik a másik emberrel, az már nem néz arra a másikra idegenül; megérti, hogy embertársa, testvére.

Aki már kínlódott önmagában, de találkozott a szabadító Isten irgalmával és megkapta a „közösség” ajándékát, az tud igazán közösségben élni embertársaival. Legyen áldott ezért az Isten, aki belépett életünkbe és elvette a magányosságunkat!

Molnárné Miklós Malvína

Magányosságban élve

Az ember sajátos lény, teremtmény. Szomjazza az örömet, a boldogságot, mindent kész odaadni értük, közben pedig nem látja, hogy saját önzése jelent akadályt. Nem is őszinte, sokszor komédiázik, de azt kívánná, hogy komolyan vegyék. Bizonyított vélemény, pszichológusok és pszichiáterek megállapítása, hogy az emberek nagy többsége magányos, egyedül van akkor is, ha családban vagy társaságban él.

Ma nem értik meg egymást. Ma nem keresik egymást. Mindenki magába húzódik és emésztődik nagyvak vélt – de lehet, hogy nem is jelentős – problémái között. A látszólagos jókedv és gondtalanság mögött ott az elfojtott kiáltás: „Egyedül vagyok!” Mintha mindenki üvegházban élne: látják és hallják egymást az emberek, de minden személyes érintkezés nélkül. Nem jutnak közel egymáshoz. Nem akarnak egymáshoz közeledni. Nem érdekel senkit sem, hogy mi történik a másikkal. Miért szenved? Az is egyedül van? Talán keresné az is az értelmes kapcsolatot?

Amikor az ember egyedül van, csendben, akkor nem tudja elhallgatni az ilyen kérdéseket: Ki vagyok én tulajdonképpen? Mi az életem célja, értelme? Mit jelent az, hogy személy és egyéniség va-

gyok? Hogyan szabadulhatnék ki az elszigeteltségemből? Hogyan találhatnám meg a kapcsolatot a körülöttem élőkkel? Hogyan kerülhetnék közel valakihez? Szeretném, ha engem szeretnének, és ha én is szeretnék!

Szeretni és szeretve lenni a legszebb érzés, minden emberi boldogság netovábbja. Persze, ez a két egyszerű életérzés nem mindig jön össze. Figyeljük meg az embereket: sokféleképpen próbálkoznak. Szeretnék lerázni magukról a jelentéktelenséget, keresik a kivezető utat, mindenki szenved attól, hogy csak önmagának él; aki elzárkózik mások elől – önmagát rövidíti meg. A baj gyökere ott van, hogy elrejtjük igazi valónkat – mások és magunk elől is. Nem nyerünk bepillantást egymás lelki világába, nem tudjuk lerakni terheinket, nem tudunk megkönnyebbülni, és hiányzik az őszinteség és a szeretet.

Ha a Biblia fényében nézzük ezeket a dolgokat, azt kell meglátnunk, hogy az ember hátat fordított Istennek. Függetlenítette magát Istentől, önmaga istene akart lenni. Mivel nem ismeri az Istent, emberi kapcsolatai összezavarodnak. A feszültség, ellenszenv, önteltség, önzés, érvényesülni akarás elviselhetetlenné teszi az embereket egymás számára. Mivel

EGYFAJTA ELRENDELÉS AZ ÉLETEM (II.)

Születésnap beszégetés Erdélyi Gézával

– Említsük meg azt is, hogy **Rozsnyó után hosszú ideig szolgált Hanván...**

– Igen, egy gömöri falu lelkésze is voltam. Én magam is falusi környezetből származom. Földművelő népünket már gyerekkoromtól kezdve jól ismerem. Tudtam, hogy éppen nekünk, magyaroknak, mit jelent a földművesember. A saját életét, idejét beosztó, szinte független és szabad ember, akit jóllehet később megtörték a kollektivizálással. Teljesen idegenül hatott rám a városi környezet, de azt is meg kellett szoknom. Rozsnyó egy teljesen más közeg volt. Többnyire bányászok alkották a gyülekezetet. Olyan nagyon kemény, egyenes emberek, akik bányászimádság nélkül nemigen szálltak le a tárnába. Bizony, ez is a javamra szolgált, hála az Úr Istennek! Akkor még nem tudtam, hogy mindez szükséges lesz ahhoz, hogy egy ilyen felelőségteljes tisztségben megérettsek másokat.

– **A 90-es évek elején előadó volt a prágai teológián. Mennyi ideig tartott ez az időszak?**

– Öt esztendeig. A püspökké választásom után már nem tudtam vállalni az ezzel járó kötelezettségeket. 1996-ban gyakorlatilag még a téli szemeszter végéig tanítottam, amikor már nemcsak gyülekezeti lelképásztor, hanem püspök is voltam. Közben már működött Komáromban a Calvin J. Teológiai Akadémia, ahol először hitoktatókat képeztünk, aztán már teológusokat is. Annyira felgyülemlett a munka, hogy egyszerűen be kellett fejeznem a prágai tanítást. Igaz ugyan, hogy a teológiai karon felkínálták, maradjak ott tanárnak, de nem fogadtam el az ajánlatot, mert már a szlovákiai református egyházban is formálódott a teológiai oktatás.

– **Számított rá 1996-ban, hogy a zsinati tagok többsége Önre adja le a voksát és megválasztják püspöknek?**

– Nem számítottam. Azt mondtam, ha el kell vállalnom ezt a tisztséget és ha az Úr Isten úgy rendelkezik, akkor én leszek a református egyház püspöke. Ha másként dönt, akkor nyilván más terve van velem és azzal is, amit majd megválasztanak. De végül úgy adódott, hogy én kaptam a legtöbb szavazatot.

– **2002-ben is Ön lett a református egyház püspöke. Akkor már nem a Zsinat tagjai közül választották meg**

a lelkészi elnököt, hanem a gyülekezetek presbitériumai döntöttek a püspök személyéről. Az eredmény kapcsán lehet-e – többek között – arra is következtetni, hogy a presbitériumok elégedettek voltak az Ön munkájával és ezért szavaztak bizalmat annak a munkának, amelyet korábban, hat évvel azelőtt elkezdett?

– Én magam is úgy fogtam fel, hogy ez a bizalom kifejezése volt. A program ismerős volt mindenki számára. Az asztalra került az elvégzendő feladatok legtöbbje. Így mindenki számára világossá válhatott, hogy mi az, amit

az egyház Ura az előző ciklusban elvégeztetett velünk, s mi az, ami még előtűnik van. Bizonyára mindez benne volt, hogy a munkát folytatni kellett.

– **A református egyház püspökeként melyik döntését tartja a legnehezebbnek, illetve voltak-e olyan döntések, amelyeket ma már nem vállalna fel?**

– Ilyen nemigen van, mert minden komoly döntést hosszú vívódás, töprengés előzött meg. Minden döntést először alaposan átbeszéltem a hozzám legközelebb álló munkatársakkal, és csak utána mondtam rá igent vagy nemet. Amiket elvállaltam, újra elvállalnám, amennyiben a helyzet kényszere alatt kellene vállalnom. De természetesen voltak olyan döntések is, amelyeket nem szívesen vállaltam, de meg kellett tennem.

– **Melyek voltak ezek?**

– Számomra a legnehezebbek a személyi jellegű döntések voltak. A történelmi helyzetek kényszere, a problémák megoldása, illetve feloldása.

– **Mit tart a legnagyobb eredménynek, amit püspökként sikerült elérnie s amivel a református egyház gazdagodhatott?**

– Ez az élet különböző területeire vonatkozik. Egyszer meg fognak ezért ítélni, de legfőképpen az Úr Isten. Ha az egész egyházunk létének az anyagi feltételeit nézem, akkor azt mondhatom, hogy az egyháztól elkobzott javak túlnyomó részét sikerült visszaszerezni. De ez nemcsak egy, hanem több ember munkájának az érdeme. Ha a teológiai tudomány kérdését nézem, akkor ugyanez érvényes erre is. Mennyi tárgyalást kellett folytatni, hogy a katechetikai szeminárium létrejöjjön, aztán meg azért, hogy a református teológiai oktatást is megoldjuk saját egyházunk keretén belül! Amikor a teológiai kar akkreditálása valósággá vált, akkor ez lett a magja a Selye János Egyetem megalapozásának. Ha a lelki életet nézem, akkor jó érzést vált ki bennem, ha visszajelzéseket kapok egy-egy lelkészbeiktatás, templomszentelés vagy más találkozások után, hogy köszönik az igeszolgálatot. De sorolhatnám tovább. Úgy gondolom, hogy hitelesen szolgálhattam a gyülekezetek megújulását a lelkész testvéreimmel, gondnokokkal, presbiterekkel együtt. Örvendezhettem azokkal, akik a kilencvenes években az óriási nyomástól felszabadulva visszatértek az egyházba – többségük segítő szándékkal, szolgálatkészséggel. Ha a gyermekeket nézem és arra gondolok, hogy 40–50 évig milyen tilalommal zárták el tőlünk őket, akkor nagy öröm a számomra, hogy elindulhatott a gyermek- és ifjúsági munka, a táborozások, a vasárnapi iskola. Aztán sikerült különféle támogatásokat szerezni személyes kapcsolatok révén, így épülhettek új és újulhattak meg régi templomok. Különféle küldetésű missziós központok jöttek létre, vagy sikerült egy-egy református iskolát megmentenünk vagy beindítanunk ott, ahol erre igény mutatkozott. Én úgy gondolom, hogy mindez olyan munka, amire rá gondolván szinte lelki gyönyörűséggel telik meg az ember. Hogy ennél is többet kellett volna elvégeznünk, abban nem kételkedem. És ha csak azt tettük volna meg, ami kötelességünk volt, akkor is azt kell mondanunk az Írás szerint, hogy haszontalan szolgák voltunk.

Iski Ibolya

Tudják, hogy április 17-e minek a világnapja? A hemofiliásoké. Ha kevesen tippeltek erre, nem csoda, mert sokan nem tudják – s azt kell mondanom, hála az Istennek! –, hogy mi is az a hemofília (magyarul vérzékenység). Hogy mégis erről szeretnék most szólni, azt azért teszem, hogy odafordítsam tekintetüket és szívüket az ebben szenvedő emberek, különösképpen pedig a gyermekek felé.

Április 28-án Zsigárdon szervezett a Szlovákiai Hemofiliások Szövetsége nevében Szalay Elvira (aki kénytelen volt megtanulni, mit jelent a szó, mikor kiderült, hogy kisfia ebben a betegségben szenved, s akinek családjában volt már, aki ennek a betegségnek a következtében harminchat évesen meghalt) jótekonysági estét, mégpedig a Kulturális és Információs Centrum, valamint a falu polgármestere, helyi vállalkozók és természetesen a kedves szereplők (a helyi magyar óvoda és alapiskola tanulói; Arcok énekegyüttes; Bacsó Mátyás előadóművész-zeneszerző) segítségével. Az alkalmon Ambrus Erika kisölvédi református lelkész, a falu szülöttje beszélt a betegségről a szép számban megjelent jószívű közönségnek.

S hogy mi a hemofília? A betegség egyidős az emberiséggel. A vérzékenységre történő első ismert utalás egy ókori zsidó vallási parancsban található, melyben egy júdeai pátriárkától származó 2. századi rabbinikus rendelkezés felmentette azt a fiúgyermeket a körülméletés alól, kinek korábban két fiútestvére a szertartás következtében elvérzett. A hemofília első tudományos definiálása J. C. Otto amerikai orvostól származik 1803-ból. De kezelése csak az orvostudományak és gyógyszerészetnek a 20. század második felében végbement fejlődésével vált lehetővé. Addig a pihentetés, a nyomókötés alkalmazása és a jegelés maradt az egyetlen gyógymód. Az 1960-as évekig a

Együtt – egymásért

Minek a világnapja április 17-e?

vérzékenységet nem tudták kezelni, és a betegek közül sokan már gyerekkorukban vagy korai felnőttkorukban meghaltak, legtöbbször agyvérzés, kisebb sebészeti beavatkozások, foghúzás vagy akár enyhe sérülések következtében. Azon kevesek, akik valamely szerencsés véletlen folytán mégis túléltek a betegség kríziseit, az ízületeket tönkretévő ismétlődő bevézések következtében egész életükben nyomorítottok maradtak.

A hemofiliát gyakran nevezik királyi betegségnek, mivel az angliai Viktória királynő is hordozója volt a betegségnek, s rajta keresztül a vérzékenység több európai uralkodócsaládban is megjelent. A történelem leg híresebb hemofiliása II. Miklós cár fia, Alekszej cárevics volt.

A hemofília veleszületett örökletes vérzési rendellenesség; A és B típusú, enyhe, közepes és súlyos vérzékenységet különböztetünk meg. Igen ritka be-

hemofiliásoknál is beindul a folyamat, de mivel az egyik véralvadási fehérje részben vagy egészen hiányzik, a vérrög nem alakul ki egészen, s a beteg elvérzhet. A vérzékeny beteg gyakorlatilag mindenütt vérezhet, leggyakoribbak az ízületi- és izomvérzések, így még a leggondosabb orvosi ellátás ellenére is súlyos mozgáskorlátozottság lép fel, a betegek jelentős része to-lókocsiba vagy bottal járni kényeszerül.

A hemofília örökítő betegség, a betegséget nők és férfiak is örökíthetik, de a nők általában csak hordozók, a betegség szinte kizárólag csak férfiaknál jelentkezik. Mivel a hemofília kezelése csak a múlt század 60-as éveiben kezdődött, s mert igen költséges is, a világon jelenleg élő hemofiliások 75-80 százaléka még mindig nem részesül semmilyen kezelésben! Ők most sem érik meg a felnőttkort.

A szlovákiai szervezet logója

tegség, a világon összesen kb. 350 000 vérzékenységben szenvedő beteg él.

Hogy jobban megértsük a betegség mibenlétét, elevenítsük fel egy kicsit biológiai ismereteinket! A szervezet sérülése következtében működésbe lép a véralvadásrendszer. A sérült vérerek összehúzódnak, ami csökkenti a vérmennyiséget a közelben, később vérlemezkék torlódnak egymásra, mintegy dugót képezve, végül a fehérjék erős kapcsolódással kötést alkotva lezárják a sérült helyet. A

Magyarországon is hazánkban is 1992 után vezették be a külföldről importált nagy tisztaságú vírusinaktivált faktorkészítményeket, melyeket ott-hon, a hűtőszekrényben is lehet tartani és a hemofiliás gyerekek szü-

leinek meg kell tanulniuk annak érbe való beadását, hogy az életmentő segítség mindig készen legyen.

Ezentúl legalább április 17-én álljunk meg egy pillanatra a vérzékenységben szenvedőkre gondolva, értük imádkozva! Ha segíteni szeretnénk, a Szlovákiai Hemofiliások Szövetsége honlapján a betegségről és az anyagi segítségnyújtás lehetőségéről és szükségességéről is többet megtudhatunk a www.shz.sk címen.

Ambrus Erika

Isten nem köt kompromisszumot

Az utóbbi időben egyre gyakrabban látnak napvilágot olyan teológusok munkái, akik írásaikkal a keresztyén élet nehézségeit és megpróbáltatásait a gyakorlati teológia mikroszkópja alatt közelebbről szemlélhetjük. Ilyen többek között A. W. Tozer *Isten nem köt kompromisszumot* című rövid, ám annál tartalmasabb munkája.

A könyv tartalmát és jellegét már a cím és az alcím (*Isten beszél azokkal, akik időt szakítanak arra, hogy meghallgassák*) közt vibráló feszültségből is kiérezhetjük. Isten mindenkit szeretettel hív magához, viszont el kell fogadni az ő kegyelmét – mondhatnánk: szeretetteljes feltételeit mind a lelki, mind a gyakorlati életben.

A gyülekezetek mindennapi életéről rengeteget lehetne szólni. A szerző azokat a gondolatköröket veti fel, melyek a legtöbb gyülekezet számára gondot jelentenek. Így beszél a gyülekezeti elkülönülésről, a rögzített szépségéről, az Ige hirdetője munkájának veszélyeiről, vagy éppen a gyülekezeti sznobizmusról. Írásában őszintén feltárja a gyülekezetek gyengeségeit, és nem tűri a megalkuvást. Isten bibliai akarátára, parancsára figyelmeztet, ugyanakkor bátorít.

Közel húsz évvel a rendszerváltás után, egy béklyóitól megszabadult egyházként örömmel kell nekünk is járható utakat keresnünk, hogy a gyülekezet életét élhetőbbé, melegebbé, áldásosabbá tegyük a közös munkálkodásunkkal. Ennek ellenére sokszor a keresztyénség olyan alapvető dolgait keressük, mint az imaközösség, bizonyágtétel. Gondjaink akadnak az elkülönüléssel, a bátorsággal, az alázatossággal vagy azzal, hogy nem tartjuk annyira fontosnak a közösséget, amennyire Jézus Krisztus annak tartotta. A szerző azok közé a lelkészek közé tartozik, akik a gyülekezetekben felmerülő helytelen, bibliai alapokkal nem rendelkező vallásos gyakorlatok megbeszélését nem seprik szőnyeg alá, hanem hangsúlyozzák azok közösen történő megbeszélésének szükségességét.

Az egyes témák gyakorlati példákkal való alátámasztásából is szembe-tűnik, hogy Tozer könyve elsőként az amerikai társadalom keresztyénsége számára íródott, ám ez korántsem hasztalan, mivel az európai keresz-

tyénség mai helyzetét figyelembe véve a tengeren túli állapotok közti megtapasztalások egyre jobban érvényesek a mi közegünk vallási állapotára is.

Tozer köntörfalazás nélkül tárja az olvasó elé azokat a gyülekezeti gyengeségeket, melyek helyreállítása minden, magát tudatosan keresztyénnek valló ember közös feladata. De mi is az, amit a mai gyülekezetekben helyre kell állítani? Különböző formában és mértékben, de szinte mindegyik gyülekezetben jelentkezik a világhoz való igazodás. Mivel pedig az egyház missziói parancsot hordoz, egyszerűen kikerülhetetlen, hogy a különféle emberi, világi kérdésekre valamilyen feleletet ne adjon. S miközben egy reklámmal teli, ön-maga dicsőségét

kereső világban teszi ezt, könnyen fennáll a Krisztustól kapott missziói parancs meggyengülésének, a kiábrándultságnak és fásultságnak a veszélye. „Az egyik legnépszerűbb mai tévedés, amelyből a zajos, tomboló vallásos tevékenység legnagyobb része fakad, amit evangéliumi körökben manapság véghezvisznek, az a gondolat, hogy amint a korok változnak, a Gyülekezetnek is változnia kell velük együtt.”

Tozer épp ezért a keresztyén gondolkodásmód világon felüli voltának, a világ mulandó dolgaihoz nem szabható értékének maga is épp azáltal próbál kellő hangsúlyt szerezni, hogy minden mára kialakult bibliai gondolatot félretesz és a Szentírás talaján állva olykor nagyon is őszintén és kritikus hangon szólal meg.

Már az egyes fejezetek címei is sejtetik: Isten megszólalásától kezdve a gyülekezet fontosságán keresztül a Jézusról való bizonyágtétel hasznáig tudatosan vezeti végig az olvasót, miközben gazdagon osztogatja a gyakorlati keresztyénségben szerzett építő jellegű tapasztalatait. „A bajt lát-nunk kell, de nem kötelező annak helyet adni” – vallja a szerző, és ennek az elvnek az alapján szól a gyülekezeti életben felmerülő sokrétű lelki és gyakorlati vonatkozású dolgról – lelkészekhez, presbiterekhez és a gyülekezeti élet sokrétűségében dolgozni, szolgálni kívánó hívőhöz. Sok gyakorlatias tanácsot kaphat tehát az, aki az idejét nem sajnálva azért veszi kezébe ezt a könyvet, hogy Krisztust mind elméletben, mind gyakorlatban megélje és megtapasztalhatta a hívek áldott közösségében.

Vámos Béla

(Evangéliumi Kiadó, Budapest 2006)

Feladvány

Mit jelent a kompromisszum szó a recenzált könyv vonatkozásában?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **július 15-ig** nyílt levelezőlapon, képeslapon vagy emailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolny Stál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

Az áprilisi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint az ezoterikus szó jelentése titkos, rejtett, csak a beavatottak számára érthető.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – könyvjutalomban, mégpedig **Fazekas Ernőné** (Kassa), **özv. Pál Gyuláné** (Nagykapos) és **Pozsga Alena** (Tornagörgő). Mindhárman a *Szivárvány-naptár* című összeállítást kapják. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Ráday Pál, a Magyar Református Egyház első egyetemes főgondnoka, a 18. század legjelentősebb magyar protestáns egyházpolitikusa 330 éve, 1677. július 2-án született, valószínűleg Losoncon. Apai ágon református, anyai ágon evangélikus elődei voltak. A helybeli református iskolában tanul, majd elkerül Selmecbányára, később Körmöcbányára filozófiát és teológiát tanulni. Külföldön nem folytatott tanulmányokat, mégis nagy műveltségre tett szert; németül, franciául és latinul beszélt és írt, de ismerte a szláv nyelveket is. 1703-ban csatlakozott a Rákóczi-szabadságharchoz, Rákóczi közeli munkatársa lett. A szatmári béke megkötése után nagy hangsúlyt fektetett a protestantizmus védelmére. Mély hitéről, református kegyességéről tanúskodik a *Lelki hódolás* című imádságoskönyve.

Ráday egyike volt a legelső könyvgyűjtőknek. Az ő nevéhez fűződik a Ráday Könyvtár megalapítása, habár a könyvek nagy részét fia, Gedeon gyűjtötte össze. Egyházzenei szempontból is van mit felmutatnia: verseket, énekeket szerzett.

Református énekeskönyvünkben hét éneke található, melyeket Szenczi Molnár Albert zsoltárainak formájában szerzett. Az első a nagyon ismert 210. dicséret, az *Ó áldandó Szentháromság*, melyben érezhető, hogy testileg elgyötört s egyedüli reménységét csak az Úr Jézusban találja meg, aki majd halála után ma-

Egyházpolicus énekszerző

330 éve született Ráday Pál

gához veszi: „*Bátoríts a halál ellen, És ha már elaluszom, Hogy a Sátán el ne nyeljen, Te légy, Jézus végső szóm. Maradj velem mindvégig: Kisértess bé az égig.*”

Következő éneke, a 245. dicséret a Szentháromság, egy örök Istent dicséri, melyet a 125. zsoltár dallamára énekelhetünk. A nagyon ismert 251. dicséretben az egész föld, a tenger és a vizek, az ég s

annak égitestei, a teremtmények az állatvilággal és a népek hódolnak az Isten előtt. Legvégül: „*Imádlak én is téged, Teremtőmet, Gondviselőmet és Idvezítőmet, Megszentelőmet s erősítőmet: Én Istenemet, egy Segítőmet...*” A Fiú Istenről szóló énekei a kevésbé ismert 289. dicséret: a *Zengj nyelvem ékesen, Az én édes Jézusomnak*, és a 290. dicséret: *Dicsérlek téged, Idvezítőmet*; melyeket talán az ismeretlen zsoltárdallamuk miatt szoktuk ritkábban énekelni. A 452. dicséret eredetileg egy latin himnusz, melyet magyarul szintén Ráday foglalt versbe. Énekeskönyvünkben megtalálható utolsó éneke a 478. dicséret, mely imádságként hangzik fel: „*Ó irgalmas Isten, Én könyörgésemben Füleddet hozzám hajtsad; Ó igen jó Isten, Minden szükségemben Áldásod szaporítsad.*”

Élete végén sokat betegeskedett. 1733. május 20-án hunyt el Pécelen. Losoncon van eltemetve a református temetőben, ahol kőtábláján ez a felirat olvasható: „*Vajh tudod-e vándor, kicsoda alszik e kő alján virrasztva feletted? Ráday Pál, ki e név disze, virága vala, kicsoda, mekkora volt Pannonia tudja, s a külföld népe is, elmondják művei, tettei mind...*”

Süll Kinga

Egy négyszáz éves könyv kapcsán

Négyszáz éve történt, hogy Szenczi Molnár Albert elindult a Maina menti Frankfurtba, hogy kinyomtassa Dávid király százötven zsoltárát, amit ma is

használunk. Előtte tanulmányozta a francia szövegű zsoltárokat, azután megfogalmazta a magyar szöveget. Megtanulta a teljes nyomdász mesterséget. Ezeren

felüli volt a kinyomtatott zsoltároskönyvek száma, amit boldogan ajánl patrónusának, Mór hesseni választófejedelemnek. A 105. zsoltár is tanúja annak, hogy Szenczi Molnár Albert is „szönczi” nyelvjárásban beszélt, özve mondta, hogy „tött”.

Ez az 1607-es zsoltároskönyv három évvel később jelent meg, mint a Szenczi Molnár által szerkesztett szótárak (latin–magyar és magyar–latin–német), ami fontos segédeszköze volt kortársainak, Comeniusnak és Pázmány Péternek is.

Az eredeti zsoltárszöveget **Falb Gyula** gútori nyugalmazott tanítótól és méhésztől kaptam ajándékba ötven évvel ezelőtt. Ő egy padláson találta ezt a megpörkölődött példányt. „Tanító Úr! Vigye el emlékebe!” – mondta a méhész kolléga. A zsoltároskönyv lapjai nagyon törtek, ezért **Sidó Sándor** könyvkötő mester Diószegen restaurálta a megpörkölődött könyvet.

Szenczi Molnár néhányszor Somorján is járt, abban az ősi templomban, ahol a zsoltárait ma is éneklük.

Szamák István

276 CV. SÓLTÁR. Tekintéséről a föld meg-rémül, És az ő haragjától meg-rendül; Refzketvén a nagy hegyek fűtőlőgnek, Hogyha az URtól ők meg-illettemek. 17. Az URnak dicséretet éneklek, Valámig én e Világon élek; Az UR Istent én egész életemben Dicsérem és áldom ízep éneklésben; De vilzontag azt kérem ő tőle, Hogy éneklésem jó-kezdvel végye: És olztán tellyes szívemből örvendek Szep énekeket mondván szent Nevének. 18. Az Istent úrtáló bűnös népek E' földtől szörnyen el-törölretnek, Ugyhogy kézzülök fenki meg-nem marad. Oh én Ielkem! a' nagy UR Istent áldjad. CV. SÓLTÁR. T. B. Háláadásfa az Isten népének. A Djatok hálát az Istennek, Imádkozzatok szent Nevének: Hirdelsétek És minden jó dicséretét, Bejeljétek a' nép előtt tereményet; Nagy	CV. SÓLTÁR. 277 Nagy títudát, mellyeket tött. 2. Néki vígan énekeljétek; Títuda dolgait dicsérjétek; Magafzaltjátok szent Nevét, Kik szívűből félítek őtet; Örüljön azoknak ízitek, Kik az URról értekeznek. 3. Kerefsétek e' kegyes URat, És annak ízínét és hatalmát: Meg-gondoljátok dolgait, Ne-felejtsetek títudait; Ítéletit hirdelsétek, Mellyek ő ízájából jöttek. 4. Ti Abrahámnak nemzetségi, Istennek válaíztott szolgái, Kik Jákobtól számaíztatok, És válaíztott fiak vagytok! Mi URunk e' kegyes ISTEN, A' ki regnál mindeneken. 5. Meg-emlékeízik ízítűnetűtű Az ő ízentséges kötűfűtűtű: És az ő igaz ígeje, Ezer és több nemzetségre; Mind örökké meg-áll írigye, Mellyet Abrahámmal ízerze. 6.

Idén ünnepli a Gustav-Adolf-Werk németországi protestáns segélyszervezet az alapítása 175. évfordulóját. A legrégebb alapítású segélyszervezet nevét II. Gusztáv Adolf (1594–1632) kapta, akinek szerepe az ellenreformációs törekvések idejében a protestantizmus fennmaradása szempontjából kiemelkedő volt.

II. Gusztáv Adolf svéd király halálának 200. évfordulója kapcsán 1832-ben a lipcsei esperes, **D. Christian Grossman** kezdeményezte egy olyan szervezet létrehozását, amely a nehéz körülmények közt élő protestáns gyülekezetek gondjainak enyhítését, támogatását tűzné ki célul. A kezdeményezés annak apropóján történt, hogy a II. Gusztáv Adolf svéd király emlékkövére gyűjtött adományok meghaladták a költségeket, és a fennmaradt összeg képezte a szervezet alapítóját. A létrejött Gusztáv Adolf Alapítványtól az első támogatást 1833-ban az Ingolstadt melletti Donaumoos Karlshuld nevű telepes gyülekezete kapta.

1841-ben a hesseni Darmstadt városában **Karl Zimmermann** hasonló felhívással fordul valamennyi protestánshoz: „*Protestánsok, lutheránusok, reformátusok, anglikánusok és amilyen néven magukat nevezitek, a protestáns egyház részei..., protestánsok – így foglalom össze – a protestáns gyülekezetek támogatására alapítsunk közösen egy egyesületet!*”

A két szervezet, a szász Gusztáv Adolf Alapítvány és a hesseni Diaszpóra Alapítvány rövid időn belül, 1842-ben a lipcsei Tamás-templomban egyesül, és felveszi a Gusztáv Adolf Alapítvány Protestáns Egyesület nevet. A segélyszervezet első projektkatalógusa 1843-ban jelenik meg. Az évente megjelenő projektkatalógusban a kezdetektől fogva a mai napig összefoglalják és közzéteszik valamennyi támogatásban részesülő gyülekezet beadványát és a támogatás mértékét. A segélyszervezet a kezdetekben németországi és európai gyülekezeteket támogatt, 1844-ben azonban tevékenységét Dél-Amerikára is kiterjesztette.

Az intézmény tevékenysége szervezetenként is bővül. 1848-ban Reesben (Rajnavidék), majd 1851-ben Berlinben létrejön az első Gusztáv Adolf Nőegyesület. Ez utóbbit okmányok is igazolják, így a GAW nőszövetsége ezt az időpontot tartja alapítása évének. A nőszövetség 1886-ban gyűjt először önálló céllal, ún. nők szeretetadományát – egy árvaotthon megsegítésére. A tevékenység körének bővülése azonban nem áll meg. 1904-ben a brémai **Paul Zauleck** lelkész az egyesületen belül meghirdeti a gyermek-

175 éves a Gustav-Adolf-Werk (II.)

A segélyszervezet története

és ifjúsági gyűjtést. Az első ilyen adományt a csehországi St. Joachim gyülekezet kapja.

1930-ban Lipcsében felavatják a Franz-Rendtorff-házat, amely 1993-ig kollégiumként szolgál. A házban elsősorban teológusok laknak, közöttük azok, akik egy-egy testvéregyház küldöttként az egyesület ösztöndíjában részesülnek. A ház névadója a lipcsei egyetem gyakorlati teológiai professzora, aki 1917–1934 között a szervezet elnöke volt.

A szervezet már 1854-ben országos kiterjedésű, így nem csoda, hogy a százéves jubileum alkalmából a lipcsei „népek csatájának” emlékművénel szervezett emlékünnepeken mintegy százezren vesznek részt. Központi épülete Lipcse belvárosában található, intézményi rendszere kiépült.

A II. világháború a szervezet életére nézve is következményekkel jár. A központi épület jelentős diaszpórákonytvárával együtt egy bombatámadás következtében megsemmisül. A hivatali teendőket a Franz-Rendtorff-házba költöztetik. Németország kettéválasztása következtében a lipcsei központ mellé a nyugati területek központját is létrehozzák előbb Assenheimban, majd 1952-től Kasselben. A nyugati GAW-szervezetek átmenetileg a Gusztáv Adolf Alapítvány Szükségegyesülete néven egyesülnek, de a tevékenység vezetését továbbra is Lipcséből végzik. A kettéválasztott országban a tevékenység ilyen formájú végzése egyre nehezebb, fenntartása egyre nagyobb akadályokba ütközik. Így a nyugati szervezet 1963-ban önálló elnököt választ. Az NDK-ban is létrehozzák a Gustav-Adolf-Werk Munkaközösséget. A keleti szervezetet csak tizenegy évvel később ismerik el az NDK-beli Evangélikus Egyházak Szövetsége intézményeként. A két önálló szervezet tevékenységét az ún. berlini megállapodásban rendezik, mely kimondja, hogy mindkét szervezet jogutódja a korábbi anyaszervezetnek, magáénak tekinti annak tevékenységi körét, ugyanakkor mindkét szervezet további tevékenységének meghatározásában önrendelkezési joggal bír. Ebben az időben az NDK területén működő GAW több szocialista ország teológiai hallgatója számára lehetővé teszi, hogy Lipcsében tanulhasson, a német nyelvű teológiai irodalom biztosításának nagy részét is a szervezet látja el. A kettévált szervezet a rendszerváltásig végzi így tevékenységét.

A rendszerváltás a segélyszervezetek életében is fordulatot hoz. Miután mindkét szervezet jelképesen feloszlatta magát, 1992-ben Herrnhutban ismét létrehozzák a Gustav-Adolf-Werk – Diasporawerk der Evangelischen Kirche in Deutschland nevű segélyszervezetet. Ez az egyesült Németország első olyan egyházi intézménye, amely központját át helyezi a keletnémet tartományok egyikébe, visszaállítva ezzel a korábbi állapotot. 1994-ben adják át a felújított Franz-Rendtorff-házat, a GAW új központját, amelyet egyszerűen csak „Zentralének” neveznek. (A kasseli központot bezárják.)

Az újragegyesülést így a szervezet ténylegesen is átéli. Minthogy a Franz-Rendtorff-ház a központ szerepét tölti be, az ösztöndíjprogram folytatása céljából a GAW csatlakozik a Szászországi Evangélikus Egyház, a Lipcsei Evangélikus Egyházmegye és a Lipcsei Egyetem Hit-tudományi Kara közös tervéhez, egy közös kollégium építéséhez, amelynek átadására 1997-ben kerül sor. A kollégium már működésének első évétől teljes kihasználtsággal működik. Ugyanettől az évtől a GAW kibővíti ösztöndíjprogramját. Tizenegy teológiai hallgató kezd meg Lipcsében egyéves tanulmányát, ebből hatan dél-amerikaiak, nyolcan a volt szocialista országok protestáns egyházaiból érkeznek, közülük egy diák egyházunk teológusa.

2000-ben a GAW felújítja a belső támogatást. Főleg a szórványhelyzetben, elsősorban a volt keletnémet tartományokban élő gyülekezetek, egyházi oktatási intézmények létrehozása és a gyülekezetépítés támogatása az újraindított program célja. Az elmúlt évek gazdasági eredményei és a német egyházak struktúrájában bekövetkezett változások megerősítették a Gustav-Adolf-Werk tevékenységét. Azonban úgy tűnik, a szervezet túljutott a nehézségeken, és méltóképpen készülhet a 175. jubileumi év őszi megünneplésére.

Az elmúlt 175 év tevékenysége bizonyítja, hogy a szervezet nagyban hozzájárult a német, de az európai és a dél-amerikai protestantizmuson belüli testvériség és az összetartozás megerősítéséhez is. Bibliai vezérigéjét minden időben hűen követte: „*Ezért tehát, míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben*” (Gal 6,10).

Vincze Árpád

Az alábbi szöveg váza közel egy éve, 2006. június 29-én a nyitrai református templomban megtartott holokauszt-konferencián hangzott el. *Koncsol László* rendkívül fontos és érdekes kutatási eredményeinek közreadását – az azóta kiegészített változat terjedelmes volta miatt – csak most kezdjük el. (A szerkesztőség)

Előre kell bocsátanom, hogy nem vagyok a tárgy, sem az érintett kor szakértője. A vézskorszak magyarországi (csalóközi és mátyusföldi), valamint szlovákiai zsidómentő lelkipásztorainak és laikusainak tetteit úgy kezdtem kutatni, hogy ha valaki szóban vagy írásban megszólított, nem maradhattam tétlen.

Az Irodalmi Szemle szerkesztőségében ismertem meg **Ladislav Dojč** nyugalmazott középiskolai tanárt, aki olykor betért izraeli rokonlátogatásaira készülő vagy onnan megtért és kivándorlását tervező titkárnőkhöz, **Friedmann Sára** asszonyhoz, hogy gondjaikat meghányják-vessék. Dojč tanár úr lakótelepi házát látom az erkélyünkről, olykor együtt sétáltunk a közeli erdő alatt, vagy villamosoztunk, s megkért, hogy a könyvnek, amelyet a szlovákiai zsidó hitközségekről közösen írt **Bárkány Jenő**vel, rezüméjét és héber-jiddis kisszótárát fordítsam magyarra. Kérését teljesítettem, a könyv (*Židovské náboženské obce na Slovensku, Vesna 1991*) az általam magyarított rezümével és kisszótárral jelent meg.

Mielőtt a könyvet kinyomtatták volna, Dojč úr átadott nekem egy géppel írt magyar szöveget a kapcsolódó háttéranyaggal. Ez a szlovák dolgozat annak a kényszermunkatábornak a történetét dolgozta föl, amelyet a nácik az akkor a Német Birodalomhoz tartozott Pozsony-Ligetfalun működtettek magyarországi zsidó férfiak foglalkoztatása, ha pedig úgy jön, fizikai megsemmisítése céljából. A front közeledtével a táborot kiürítették, lakóit erőltetett menetben Hainburg felé hajtották, s aki az iramot nem bírta, az árokba lótték. Ezerhatszáz férfit szállítottak a németek által telezsúfolt vagonok a csepeli kikötőből Ligetfaluba, a temető felőli tömegsírja pedig 494 halott testi maradványait őrzi. Az exhumálás negyvenkilenc áldozatnál talált azonosítást lehetővé tevő iratokat. A tábor 1945. március 28-án ürítették ki, s az erőltetett menet áldozatainak számát ezerre becsülik. Az említett tömegsíron kívül több halmot is őriz a ligetfalui temető. Egy

ZSIDÓMENTŐ LELKÉSZEK

Puchmayer nevű ligetfalui, nem náci német gazda kapta mintegy büntetésül a parancsot, hogy a halottakat a temetőbe fuvarozza. Feladatát Németóvár (Deutsch-Altenburg) és a temető közti 15–20 km-es úton három nap alatt végezte el. A környék zsidói s az áldozatok élő hozzátartozói a temetőben évente kaddist tartanak.

A Dojč tanár úrtól kapott, egyébként általa készített történelmi áttekintésből kivonatot írtam a pozsonyi *A Hét* 1992. április 4-i (14.) számába, majd folytatólag, öt részletben közreadtam a kéziratot, melynek szerzője, a nyékvárkonyi (csalóközi) születésű, akkor épp Dunaszerdahelyen élt és most öt éve elhalálozott **Feldmár Jenő** (1912. október 15. – 2001. október 1.) volt. Feldmárék öten 1945. január 5-én megszöktek a ligetfalui táborból, átcsúsztak a közeli német-magyar határon a Szigetközbe, ahonnan egy dunai katonai úszóalkalmatosság Kisbodaknál a Csallóközbe szállította őket, hogy végül Feldmár Jenő szülőfalujában, Nyékvárkonyban állapodjanak meg. Feldmár és két rokona, a dunaszerdahelyi **Reisz Jenő** és **Sándor** a faluban maradt, a **Krausz** testvérpár továbbutazott Galántára. A nyékvárkonyiakat a falu több családja és legénye bújtatta plébánosuk, **Gaál Ferenc** parancsára, az ő szervezésében. A lelkész, később esperes a hívek lelkére kötötte, szentbeszédeiben is hirdette, hogy minden menekült és bujdosót befogadjanak és bújtassanak, mert ez az ő keresztény kötelességük. Amikor a nyilas kormányzat parancsára a faluban nyilaskeresztes pártot kellett szervezni, a plébános a falu legtekintélyesebb fiatalemberét, **Vízi József** kispasztort rendelte magához, őt bízta meg a csoport szervezésével – de lelkére kötötte, hogy minden ügyben kérje ki tanácsát, csak az ő jóváhagyásával cselekedjék, és semmit se tegyen beleegyezése nélkül. Vízi a plébános útmutatása szerint vett részt egyéb veszélyeztetett embercsoportok között a nyéki Feldmár, a jó barát és rokonai bújtatásában, ahogy a történetet részletesen maga Feldmár is leírta. Vízit a csehszlovák karhatalom 1945-ben letartóztatta, durván bántalmazta, és rabságából pár nap múlva barátja, az általa megmentett Feldmár Jenő szabadította ki.

Segítőik és bújtatóik közt Feldmár egy Ligetfaluban dolgozó kisudvarnoki (csalóközi) cipészt, egy helyi kocsiszt, egy li-

getfalui szomszédasszonyt, Nyékvárkonyból pedig a **Kántor** családot (**Jánost** és **Istvánt**, illetve **Juliskát**), **Szöke** nénit és **Panni**, **Iluska**, **Bandi** nevű gyermekét, **Vízi Jóskát**, **Nagy Imrét**, **Bogyai Józsefet**, **Kmetyó** bácsit, **Belkó Gusztit**, **Koszorús Joachimot**, **Csiba Lászlót**, **Bugár Bélát**, **Vízi Rezsőt** és **Szuter Jánost** említi azzal a konkrét szereppel, amelyet a három férfi bújtatásában játszottak: kézzől kézre adták, mosdatták, ruházták, etették-itatták és rejtették őket január 6-tól április 1-ig, három hónapon át. Külön említi Feldmár Jenő Gaál plébános, később esperes urat, aki az embermentést irányította. „*Naponta kijárt ide (tudniillik a Falurétan épített bunkerba) több barátom, köztük Vízi Józsi, aki az utóbbi időben a várkonyi nyilaspárt vezére volt, de velem testvéri jó viszonyban állt. Megtudtam, hogy csak azért vette át a párt vezetését, hogy megmentse a falu fiataljait az elhurcolástól, s erre a tisztségre a falu esperese beszélte rá...*”

Vízi József 1910. december 13-án született, és 1976. november 15-én hunyt el Várkonyon. (Nyékvárkony a nemesi közigazgatású Nyék és a jobbágy Várkony egyesítésével jött létre. Az utóbbi település Bössel és Felbárral az Amade család birtoka volt. Az Amadek mindhárom helyen kastélyt építettek. Az ősi várkonyi templom különös figyelmet érdemel.) Vízi gazdálkodott, majd az egységes földműves-szövetkezet (efsz-mgtsz) létrehozása után a Dunaszerdahelyi Állami Gazdaság alkalmazottja lett. 1958. április 23-án fogalmazta meg a gazdaság káderese és írta alá igazgatója a Vízi Józsefnek szóló felmondást, amelyben emberünket a várkonyi Nyilaskeresztes Pártban való tagságáért marasztalják el s utasítják, hogy a jövőben csak fizikai munkát merjen vállalni. Gyermeküket eltiltották a tanulástól, április 25-én kelt fellebbezésére pedig azt felelték, hogy beadványa tárgyaltan, újabb kéréseire csak elutasító választ várhat. (Olvashatatlan aláírások.)

Tették ezt az állami gazdaság vezetői annak ellenére, hogy Vízi József föl tudta mutatni két csehszlovák telepes nyilatkozatát, hogy tisztességesen bánt velük, nyolc nyékvárkonyi férfi 1946. szeptember 14-én aláírt nyilatkozatát arról, hogy Vízi nem bántotta, hanem ellenkezőleg, mentette az üldözötteket, a Dunaszerdahelyi Járási

ÉS LAIKUSOK A FELVIDÉKEN

Népbíróság büntető tanácsa pedig 1947. február 19-én dr. Braunšteiner tanácselnök vezetésével kimondta, hogy Vízi József mind a falu megnevezett kommunistáit, mind a három említett zsidó férfit megmentette, bűjtatta, élelmezte, s buzgalmát kifejezetten antifaszizmusként minősíthetjük. Végül, de nem utolsósorban a család kegyelettel őrzi az egyik megmentett zsidó férfit, Reisz Jenő özv. Vízi Józsefnének címzett betlehem-i képeslapját, amelynek üzenete így szól: „*Kedves Vízi Család! Feldmár sógortól értesültem Józsi barátunk és életmentőnk elhunytáról. Sajnos a nagy távolság ellenére is magukkal vagyok és érzek a gyászukba, és gondolatba sokat vagyok együtt a Józsi barátommal. Remélem, hogy még az életben személyesen is kitudom fejezni a nagy gyászomat. Szívveljes Üdv Reisz Jenő.*” Vízi József hatvanhat példamutató, tiszta évet élt, arcvonásait és síremlékét három fényképem mutatja.

Kántorék a Feldmár család szomszédságában éltek, és testvéreként szerették egymást. Feldmár Jenő édesapja kocsmát és mézszárszékot működtetett, átjárt Kántorékhoz némi tilalmas magyar paraszti csemegézésekre, az étrendi tilalmakat szigorúan tisztelő feleség tudta nélkül, szombatoként pedig Juliska etette szárnyasait és fűtött nekik. Feldmár írja, mi mindent tett értük a nyolcgyerekes Juliska, miután a bujdosók január 6-án este bekopogtak hozzájuk: kimosdatta, felöltöztette, két hétig bűjtatta, etette-itatta őket a padláson, míg a házban lent visszavonuló német katonák lakmároztak. Kántor (szül. Katona) Juliska Egyházgellében született 1918. január 27-én. Iskolába Nyéken járt, majd Pesten szolgált, és Pozsonyban pedagógiát tanult. 1945 után a magyar iskolák megnyitására s az egyház védelmében emelt szót, ezért fegyházbüntetést kapott. Férje, István 1969-ben, Juliska 1996. január 27-én hunyt el. Reisz Sándor, aki az izraeli Nahariyában települt meg, 1980. július 21-én, négy évvel Vízi halála után ezt a szlovák nyelvű tanúságtételt írta Kántor Juliskának: „*Alulírott Reisz Alexander Sándor, most RON, a Jechiam Kibuc lakója Izraelben tanúsítom, hogy Kántor Júlia asszony Nyék-Várkonyban, a Dunaszerdahelyi járásban, Csehszlovákia, 1945. január 6-án, a német koncentrációs táborból történt szökése után lakásába fogadott, megtisztított és bűjtatott. Ezzel a cselekedetével megmentette az életemet, s tette ezt annak ellenére, hogy segítségnyújtása miatt saját élete is veszélyben forgott. Tanúsítványomat jegyző*

előtt saját kezű aláírással erősítem meg. Nahariya, Izrael, Reisz Alexander Sándor.” A tanúsítványt a közjegyző egy kétnyelvű (héber–angol) űrlapon aláírásával, a közjegyzőség körbélyegzőjével és függő vörös viaszpecsétjével hitelesítette. Kántor Juliska gyermekei mind élnek, a tanúsítványt Mária nevű leánya őrzi.

A dráma minden szereplőjét nem mutathatom be, de említenem kell Gaál tisztelendő urat, az embermentések szürke eminenciáját. A nyugdíjas, erősen nagyothalló, rossz, sípoló hallókészülékével bajlódó esperesplébánossal röviddel halála előtt nyéki albérletében találkoztam. Gaál Ferenc 1898. december 11-én született a Bars megyei Felsőapátiban. 1922-ben szentelték föl, és Zselízen, Garamkövesden, Gútán, a Nyitra megyei Egbellen (Gbely), Diószegen, Vágselylyén, Egyházkarcsán szolgált. 1939-től nyugalomba vonulásáig a nyékvárkonyi plébániát lakta. Amikor meglátogattam, az udvarból a nyitott nyári ablakon át láttam, hogy ül és újságot olvas; tudata tiszta volt. Feldmár Jenő gyakran fölkereste az öreg esperest, a falu nyelvén „Földmár az espörös urat”, akinek emlékét a nép nagy becsben tartja.

Bárkány Jenő és Dojč említett könyve a dél-szlovákiai magyar települések zsidó hitközségeit is bemutatja, és szinte minden esetben külön elismerőleg ír az izraelita közösségeket beölelő légkörről. Nagymagyarról írja: „*A magyar lakossággal kiváló viszonyban éltek együtt.*” Dunaszerdahelyről: „*A helyi népesség és a zsidók együttélése kifogástalan volt. Egyetlen nyoma sem maradt ránk bántalmazásnak, sőt pogromnak, s alighanem ezért történt, hogy a zsidók száma annyira megnőtt, hogy egy időben a város lakóinak többségét alkotta, ez pedig a mai Szlovákia területén valóban kivételesen jelentett. Szombatonként vagy a zsidó ünnepeken minden bolt zárva tartott, s a várost a legmélyebb nyugalom ulti meg.*” Bösről: „*A történelmi Magyarország nyugati részeiből kiűzött zsidóknak biztonságával és népének türelmével a tág Kisalföld nyújtotta az óhajtott menedéket...*” Nemesócsáról: „*Eleik vallásához hűek maradtak, s a helyi, szinte kizárólag magyar lakossággal kiváló egyetértésben éltek.*” Nyékvárkony a maga egyetlen zsidó családjával Dunaszerdahely és Bős között fekszik, s népessége természetes szimbiózisban élt a keresz-

tén szemlélet szerint József, Mária és Keresztelő János hitét valló családdal.

A csallóközi keresztyén–zsidó együttélés története az Árpád-korból ered. Heneknek, IV. Béla Komárom megyei kamaragrófjának története közismert. Alis-tál középkori kincstári lerakatát zsidók adminisztrálták, ők gondoskodtak a beszedett adók továbbításáról a pozsonyi királyi várba s a kincstárba, a tárnokmesterhez. Dunaszerdahelyen a Pálffy grófok engedélyezték a 18. század elején a zsidók korlátlan megtelepedését, s ebből a gyorsan népesedő hitközségből rajzottak szét családok a környék földesúri birtokaira, hagyományos szerepeikbe, a lakosság szolgálatára. A Bárkány–Dojčkönyv dicséri a komáromi keresztyének és zsidók harmóniáját, s arról is beszámolhatok, hogy az általam megismert és részben már be is mutatott Pozsony megyei nemesi törvényszéki anyagok tanúsága szerint a bírák elfogulatlanul ítéleztek; azokat, akik a vármegye zsidó polgárai ellen vétettek, példásan megbüntették.

Tapasztalataink, közösségi emlékeztünk s a rendelkezésünkre álló források szerint biztos, hogy népünk – a régió magyarsága – építő közösségben élt a vidék zsidóival. A kérdés részletes történelmi kutatásában lemaradtunk. Az általam szerkesztett Csallóközi Kiskönyvtárban jelent meg Engel Alfréd tollából *A dunaszerdahelyi zsidó hitközség emlékkönyvének* első, izraeli kiadásából a magyar nyelvű rész 1995-ben, majd Strba Sándornak és Lang Tamásnak *Az érsekújvári zsidóság története* című könyvét vehettük kézbe (Kalligram, 2004). Egy révkomáromi és egy nagymegyeri kézirattól tudunk, ezeket is kiadnánk, hogy a régió múltjának zsidó vonatkozásait s velük az egész nagytáj történelmét más, kisebb feldolgozások mellett ezekből a forrásokból még tisztábban lássuk; végül – de nem utolsósorban – a nem zsidó (keresztyén és szekularizált) magyar lakoságnak a felvidéki (szlovákiai és magyarországi) zsidók holokausztjával kapcsolatos magatartását kell a rendelkezésünkre álló források alapján fölkeresnünk. Erre teszünk most kísérletet néhány véletlenszerűen fölbukkant pozitív példa megmutatásával.

(Folytatás a következő számban.)

Lehet

Lehet, hogy szívesen voltál ott hetente a kátéórán; lehet, hogy teher és nyűg volt számodra az egész.

Lehet, hogy óráról órára készültél; lehet, hogy csak a vizsgára tanultál.

Lehet, hogy kérdeztél az órákon; lehet, hogy szótlansággal is azt üzented: nem érdekel az egész.

Lehet, hogy hitből és örömmel vágytál rá, hogy konfirmálj; lehet,

Lehet, hogy hiszed, hogy Krisztus az egyetlen közbenjáró Isten és emberek közt és egyedül az ő halálába vetett hit által igazulunk meg ingyen – Isten kegyelméből; lehet, hogy mindezen csak mosolyogsz.

Lehet, hogy a gyülekezeted áldozatkész és hűséges tagja leszel; de lehet, hogy letudtad a kötelességedet s eltűnsz a gyülekezetből.

Lehet, hogy a vasárnapjaid Isten közelében fognak telni; lehet, hogy

Illusztrációs felvétel. (Forrás: internet)

hogy a nagymamád kedvéért kezdted el az egészet; s lehet, hogy tradíciót folytattál, lehet...

Lehet, hogy a vallástétel volt a fontos; de lehet, hogy csak az ajándékok csábítottak.

Lehet, hogy tudod: Isten a szívek vizsgálója; lehet, azt gondolod, senki nem lát a szíved mélyére.

focimeccsre mész inkább, vagy két végéről égeted a gyertyát.

Lehet, hogy a hétköznapijaid sem telnek el anélkül, hogy ne szólnál Istenhez; lehet, hogy a szidalmaidban említed majd csak Isten nevét.

Lehet, hogy életed végén üdvözlössz...

Kis Lucia

A Firesz táborai (Gömör és Abaúj-Zemplén)

Tinitábor

(13–16 évesek számára)

Időpont: július 2–7.

Helyszín: Borzova

Férőhely: 40 fő

Részvételi díj: 990,- korona/fő

Jelentkezni június 15-ig André Jánosnál lehet: Református Lelkészi Hivatal, 049 52 Silica; tel.: 058/79-01-170 vagy 0905/230-559

e-mail: andrejancsi@freemail.hu

„Csillagszemű” gyermektábor (8–13 évesek számára)

Időpont: július 8–13.

Helyszín: Nagyráska

Férőhely: 50 fő

Részvételi díj: 990,- korona/fő

Jelentkezni június 24-ig Tarr Ferdi-

nándnál lehet: Református Lelkészi Hivatal, 076 75 Velké Raškovec, Mlynská 44; tel.: 056/63-95-427 vagy 0905/212-177

e-mail: tarrferdinand@mail.t-com.sk

Gyermek- és tinitábor (6–15 évesek számára)

Időpont: július 23–28.

Helyszín: Nagyráska

Férőhely: 50 fő

Részvételi díj: 990,- korona/fő

Jelentkezni június 30-ig Kiss Miklósnál és Fekete Anitánál lehet: Firesz Ifjúsági Iroda, 049 11 Plešivec, Letná 344; tel.: 0918/540-046 vagy 0910/540-022

e-mail: akissmiklos@yahoo.com

Krisztust ismerni

A következő párbeszéd egy frissen megtért keresztyény és hitetlen barátja között zajlott le.

– Szóval keresztyény, Krisztus követője lettél?

– Igen.

– Akkor biztosan sokat tudsz Krisztusról. Meg tudnád mondani nekem, hogy melyik országban született?

– Sajnos nem tudom.

– Hány éves volt, amikor meghalt?

– Nem tudom.

– Hány prédikációt mondott el életében?

– Sajnos ezt sem tudom.

– Ahhoz képest, hogy keresztyény lettél, meglehetősen keveset tudsz Krisztusról!

– Teljesen igazad van, és szégyellem is magam emiatt. De annyit tudok, hogy három évvel ezelőtt részeges alak voltam, s csak adósságom volt. A családom szétesőfélben volt, a feleségem és a gyermekeim rettegtek, amikor esténként hazatértem. Most pedig abbahagytam az ivást, és nincs semmi adósságunk. Otthonunkat elárasztotta a boldogság, a gyermekeim alig várják, hogy munka után hazaérjek. S mindezt Krisztusnak köszönhetem, ennyit tudok róla!

(Anthony de Mello)

Busz a Csillagpontra

A Fial Reformátusok Szövetsége a 2007. július 17–21. között Sárospatakon megrendezendő Csillagpontra kellő érdeklődés esetén buszt indít a következő útvonalon: Rimaszombat–Tornalja–Rozsnyó–Szepsi–Kassa–Nagykapos–Királyhelmec–Sátoraljaújhely–Sárospatak. Jelentkezési határidő: június 30. Az indulás idejéről és a költségekről bővebb információt az alábbi telefonszámokon lehet kapni: 0907/284-989 (Molnár Árpád, Firesz-elnök) és 0918/540-046 (Kiss Miklós, Firesz-titkár).

Nyári tábor

„Fénysugár” gyermektábor

(6–13 éves gyermekek számára)

Időpont: augusztus 6–11.

Helyszín: Nagyszalók (Poprád mellett)

Részvételi díj: 1650,- korona/fő

Jelentkezni a 0908/192 541-es telefonszámon lehet.

Információ: www.fenysugar.sk

E-mail: info@fenysugar.sk

Egyházunk Zsinata május 7-én és 8-án Hanván folytatta és fejezte be az áprilisban félbeszakított 11. ülést, s az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

- Módosította egyházunk alkotmányát (l. jelen számunk mellékletét).
- Elfogadta a 3/2007-es számú

választási törvényt (l. jelen számunk mellékletét).

- A lelkész házaspárok egyik és másik tagja két különböző anyaegyházközségbe való megválasztásának kérdésében megbízta a jogi bizottsá-

got a jogi alapvetés kidolgozásával.
– A Lelkészképesítő Bizottságba a Selye János Egyetem Református Teológiai Karának dékánját és Győri Matild megyercsi lelképásztort delegálta.

A Rákóczi Szövetség beiratkozási ösztöndíj-akciójáról

A Rákóczi Szövetség 2005-ben azzal a kéréssel fordult a magyarországi civil társadalomhoz, hogy adományaival segítse a szövetség felvidéki beiratkozási programját. A program keretében a Rákóczi Szövetség 2005-ben a Felvidéken magyar iskolába beiratkozó diákok számára 10 000 Ft beiratkozási ösztöndíjat ajánlott fel.

Ezzel a kezdeményezéssel a Rákóczi Szövetség kifejezésre kívánta juttatni magyarországi civil szervezetek, polgári körök és magánszemélyek szolidaritását azokkal a felvidéki családokkal, amelyekben vállalják a gyermek magyar iskolába történő beiratását. A kezdeményezéssel egyúttal rá akarta irányítani a figyelmet arra az ellentmondásra, hogy Szlovákiában – más Magyarországgal szomszédos országtól eltérően – a gyermekek nem kaphatják meg közvetlenül a törvény szerint őket a teljes tanulmányi időszak folyamán megillető oktatás-nevelési támogatást.

A források szűkössége miatt a programot az első évben csak az Ipolyástól keletre lévő, gazdasági-szociális szempontból hátrányosnak tekinthető régiókban, valamint a nyugati szórványterületeken hajtották végre. Az első évben összesen 1950 gyermek kapta meg – iskolai közösségi ünnepek keretében – az ösztöndíjat. 2006-ban a program annyival bővült, hogy a többi régióban is a nagycsaládosok és a más településre bejáró diákok pályázhattak erre a beiratkozási ösztöndíjra. Ebben az évben összesen 1856 diák számára adták át a 40 színhelyen megrendezett közösségi ünnepek keretében az ösztöndíjat.

A két év tapasztalatait összegezve megállapítható, hogy bár a demográfiai lejtmenet miatt a magyar iskolába beiratott diákok száma 8,41 százalékkal csökkent, de a csökkenés mértéke csupán 4,72 százalék volt az ösztöndíjra kijelölt régiókban, míg a többi régióban a csökkenés mértéke 11,01 százalék volt.

Ennek figyelembevételével az ösztöndíjprogramot a Rákóczi Szövetség szlovákiai partnerszervezeteivel, a Város és Vidéke Célalapokkal közösen harmadik alkalommal is meghirdette. Az érintett szülők eddig 1731 ösztöndíjpályázatot nyújtottak be a Rákóczi Szövetséghez. Az első két évben az adományok nagyrészt fedezték a beiratkozási ösztöndíjjal kapcsolatos költségeket, 2007-ben azonban a magyar társadalmat érintő megszorító intézkedések következtében az adományok csökkentek.

A Zsinat 11. üléséről

Ezért a Rákóczi Szövetség felhívással fordul a szlovákiai magyar egyházakhoz, lelképásztorokhoz és hívőkhöz, a társadalmi szervezetekhez, a magyar vállalkozókhöz és a magyar oktatásügy iránt elkötelezett magánszemélyekhez, hogy adományaikkal segítsék a 2007. évi program sikeres megvalósítását és ezzel is járuljanak hozzá, hogy a magyar közösség jövője szempontjából döntő jelentőségű magyar oktatásügy Dél-Szlovákiában valóban közüggé váljék, és közös munkánkkal elősegítsük jövőnk építését.

Akik a beiratkozási ösztöndíj-akció céljaival egyetértenek és azt támogatni kívánják, adományaikat szíveskedjenek a helyi lelkészi hivatalokban – a cél megjelölésével – igazolás ellenében átadni.

Dr. Halzl József,
elnök

Bábtanfolyam hitoktatóknak

A budapesti Erdélyi Gyülekezet, amely Erdélyből menekültekből-áttelepültekből létrejött közösség és egyházilag a Királyhágómelléki Református Egyházkerülethez tartozik, léteinek 15 éve alatt sokféle tábort, konferenciát szervezett a határon túli magyarok karitatív és kulturális támogatása jegyében.

Ezúttal a Kárpát-medence magyar gyülekezeti és intézményi hitoktatói részére tíznapos intenzív bábtanfolyamot szervezünk 2007. július 23-a és augusztus 3-a között. A képzést a Budapesti Bábszínház főrendezője, Urbán Gyula vezeti. A jelentkezéshez nem feltétlenül szükséges a hitoktatói végzettség, hanem hitoktatói tevékenység, az eddigi vagy a tervezett szolgálat vázlatos ismertetése (kb. 20 sorban), valamint lelkészi ajánlás.

Jelentkezési határidő: **2007. június 25.** Előnyben részesülnek azok, akik egy helyről, párosan, munkatársakként jelentkeznek. A Felvidékről tíz jelentkezőt fogadunk. A konferencián való részvétel ingyenes, a résztvevőknek csak az útiköltséget kell állniuk.

Jelentkezni lehet: **Erdélyi Gyülekezet, Sánta Ibolya, 1106 Budapest, Gyógyszergyári út 3.;** e-mailben: santaibolya@freemail.hu; illetve: **Szakál Éva, Školská 649., 925 42 Trstice;** e-mailben: szakalevike@citromail.hu. A részletes programmal a jelentkezőknek visszajelzünk. A program megtekinthető az Erdélyi Gyülekezet honlapján: erdelyigyulekezet_budapest.hu.

„Dicsérjétek az Urat. Boldog az ember, aki féli az Urat, és az ő parancsolataiban igen gyönyörködik“ (Zsolt 112,1).

A nagybalogi református egyházközség gondnoka, **Pecsők Gyula** 2007. április 20-án töltötte be 80. életévét. A gondnok úr életében ez az év különösen gazdag évfordulókban, hiszen felesége márciusban ünnepelte a hetvenedik születésnapját, és ha Isten is úgy akarja, októberben ünneplik házasságkötésük ötvenedik évfordulóját. Születésnapja alkalmából a gyülekezet a megújulás küszöbén álló templomban köszöntötte a több évtizede a gyülekezet vezetésében szolgáló gondnokot.

Pecsők Gyula Nagybalogon született. Az elmúlt időszak hagyományai szerint az egyházfíság éveit abszolválva 1970-től lett presbiter. Tizenkét év presbiteri

Az ünnepeltnek Tóth László szkárosi lelkész gratulál

szolgálat után 1982-ben gondnökká lett. A nehéz időkben, amikor sokan elfordultak Istentől, az egyháztól, megtagadták hitüket vagy meggyőződésből, vagy félelemből, ő nem lett hűtlen Krisztushoz; akkor is becsülettel, lelkiismeretesen,

Marcelháza

Édes Dezső nyolcvanéves

A Marcelházi Református Egyházközség április 1-jén istentisztelet keretén belül köszöntötte tiszteletbeli gondnokát, volt presbiteri jegyzőjét, aktív énekvezetőjét, kántorát: **Édes Dezső**, aki korábban egyházmegyei tisztséget is viselt, március 29-én töltötte be 80. életévét. A gyülekezet lelkipásztora, **Rácz Elemér** a napi

Nagybalog

Hálaadás a gondnok életéért

nagy odaadással végezte a szolgálatot, és végzi ma is.

Szolgálatá során a következő lelkészek szolgáltak a gyülekezetben: Ádám Lajos, Dobos Béla, Tóth Mihály, Szócs Kálmán, Miklós István, Boross István, Blanár Erik és jelenleg Sasák Attila. Gondnoki tevékenysége alatt az ő nevéhez is kapcsolódnak a következő munkálatok: 1984-ben a harang villamosítása, toronytetőfestés, templomtetőcsere, a parókia belső javítása, a templom belső tatarozása.

Aki nem ismeri a nagybalogi gyülekezet életét, illetve életkörülményeit, annak mindenképpen meg kell említeni, hogy a gyülekezetben – az utóbbi öt évtől eltekintve – nem szolgált helybeli lelkész évtizedeken keresztül. Ez természetesen azt jelenti, hogy a presbitériumra, illetve a gondnokra hárult a gyülekezetben minden tennivaló az igeszolgálatokon kívül. A gondnok

jelenleg a gyülekezet élő emlék- és történelemkönyve. Születésnapja alkalmából **Sasák Attila** helybeli lelkész, **Valent Erzsébet** presbiter, **Koós István**, az irodalmi színpad vezetője, és az egyházmegye nevé-

ben **Tóth László** szkárosi lelkipásztor, Pecsők Gyula személyes jó barátja köszöntötték egy ünnepi hangulatú istentiszteleten.

Természetesen nem hiányozhatott az ünnepi alkalomról a Szivárvány énekkar szolgálata sem, amely **Lévai Tibor** tanár úr vezetésével több énekszámmal köszöntötte a jubiláló gondnokot. A megható gondnoknak valóban van mire visszatekintnie, számos élmény áll mögötte és rengeteg tapasztalat. A gyülekezet apraja-nagyja hálás Istennek gondnokáért!

Sasák Attila

Pány

Köszönet és gratuláció

Nagy tisztelettel és hálával tartozunk Mindenhatónknak egy csodálatos házaspárért s áldásos életükért. A köszönet **Komjáthy Bertalant** és hitvesét, **Bittó Editet** illeti a Csécs melletti kis faluban – Pányban. Köszönetet mondunk sok-sok szorgalmas, becsületes és áldozatos munkájukért, amit elsősorban Isten dicsőségére, nem pedig saját maguk magasztalására tettek. Mindezt végezte Komjáthy Bertalan a jó Isten segítségével, valamint hitvese támogatásával és szeretetével tizenhat éven keresztül a pányi református gyülekezetben. Mindamelllett, hogy a jó Isten megáldotta őket három gyermekkel, később azok családjáival, valamint az idős szülők és családtagok gondozásával is.

Gondnoki tevékenységének ideje alatt saját kezűleg villamosította a harangot, új ablakok készültek, és felépítették a gyülekezeti termet. Ehhez hasonló munkákat végzett Komjáthy Bertalan nemcsak a pányi gyülekezetben, hanem máshol is, ahol erre szükség volt. Istennek hála mindezért a kifejezhetetlen fáradtságért és kitartásért; egyben példát mutattak hitbeli családi életükkel és a gyülekezeti életben való részvételükkel is.

Ezúton szeretnénk nekik gratulálni abból az alkalomból, hogy májusban ünnepelték 51. házassági évfordulójukat, s egyben kérjük a Gondviselőt, hogy áldja meg továbbra is elegendő testi erővel, egészséggel, kitartó lelkierővel és hittel őket nyugdíjas éveik alatt még számtalan éven keresztül.

„Uram, az égig ér a te kegyelmességed, a te hűséged a felhőkig!“ (Zsolt 36, 6).

Rácz Elemér

Pallér Ildikó

Március 17-én különös évfordulóra került sor gyülekezetünkben. A gyülekezet egykori lelkészére emlékeztünk, akinek halála 65. évfordulója alkalmából a még emlékezők a többieknek kívánták átadni azokat az emlékeket, melyeket őriztek a tiszteletes úrról és családjáról.

A mai idős gyülekezeti tagok gyerekek voltak még, mikor **Patay Miklós** tiszteletes szolgált Kisölveden, mégis sok mindenre emlékeznek. Prédikációi zárszavára például: *Megvirrad még valaha, nem lesz mindig éjszaka a magyarnak!*; vagy arra, hogy tizenhárom gyermekét maga tanította, s csak vizsgázní jártak a gyermekei az iskolákba. Arra, hogy szegényen, szerényen éltek, hiszen annyi gyermeket jóllakatni, felöltöztetni a lelkészi javadalomból nem volt egyszerű dolog; s hogy sokat dolgoztak a földeken és érdekes újításokat, vízelvezetéseket valósított meg a fiaival közösen, hogy az édesanyjukat (aki nagyon fiatalon halt meg) elvesztett gyerekek hogyan segítették egymást, mennyire összetartottak; hogy a visszacsatoláskor annak öröme, hogy a Felvidék visszatért, a magyar katonákat várva a templom előtt a meghatódottság mámorában, palástban perdült párat a lováról leugró huszárral a csárdás ritmusára a parókia előtt; hogy mindenkihez volt jó szava; hogy a gyerekekkel a hittanórákon szigorú volt, de igazságos; hogy a kukoricatermését megdézsmáló tolvajt útjára engedte azzal, hogy vigye, ha megdolgozott érte; hogy családjá mikor és hogyan látogatott vissza édesapjuk szolgálati helyére; hogy a tizenhárom gyermekből csak három alapított családot, s hogy együtt emlékeztek a tiszteletes úr halálának 25. évfordulójára emelt síremléknél; és hogy az egyik leánya, már idősen, halála előtt röviddel még eljött a kisölvédi parókiaira, hogy utoljára ölelhesse át szívével a helyet, ahol fiatalságát töltötte. Az emlékek sora, melyek lám, nem fakulnak, nem merülnek feledésbe ennyi idő után sem.

Felkutatuk a családot. Mára a tizenhárom gyermekből már egyik sem él, az 1913-as születésű Károly élt legtovább, két évvel ezelőtt hunyt el. A négy unoka és a dédunokák ápolják és hordozzák szívükben emlékét. A megemlékezésre két unokája, Miklós és Lajos jöttek el családjajaikkal; egyikük tanár, másikuk mérnök. A családban sok a pe-

Kisölvédi megemlékezés 65 éve hunyt el Patay Miklós

dagógus, s az egyik dédunoka, ifj. Pelseskey Miklós – dédapja nyomdokain haladva – teológus. A koszorúk, a kegyelet és emlékezés virágai most ott díszlenek a síron – de máskor is mindig van rajta virág, mert emléke él. A temetőben közösen emlékeztünk az ige fényében Patay Miklósról:

„Az én Uram, az Úr, megtanított engem mint tanítványát beszélni, hogy tudjam szólni igéjét az elfáradtagnak. Minden reggel fölébreszt engem, hogy hallgassam tanítványként. Az én Uram, az Úr, megnyitotta fületem. Én pedig nem voltam engedetlen, nem hátráltam meg” (Ézs 50,4–5).

Emlékező Testvéreim! Azért gyűlünk ma itt össze ennél a síremléknél, hogy emlékezzünk és hogy hálát adjunk Istennek. Emlékezzünk a gyülekezet hűséges lelkipásztorára, aki 1942. március 10-én adta vissza szolgáló lelkét az Úrnak, élete 66. esztendejében, s 65 éve helyzetetett itt örök nyugalomra a gyászoló egyháztagok, presbiterek és családjá körében hűséges párja, Jókai Irma mellé.

A gyásztávirat igéje, melyet az őt jól ismerő presbitérium joggal választott: *„Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam” (2Tim 4,7)*, és az Ige, melyet Ézsaiás próféta könyvéből olvastam fel, többet mondanak a lelkipásztor életéről és szolgálatáról, mint bármilyen őt méltató életrajz.

Mert az Igék Isten hűséges szolgáját állítják elénk, az ő emlékét elevenítik meg, a nemes harcot vívó szolgát, akit az Úr tanított meg beszélni, hogy szólja Igéjét az elfáradtagnak, aki engedelmesen, meg nem hátrálva vezette gyülekezetét, a reá bízottakat az Isten felé vezető úton.

A jelen gyülekezetből már csak igen kevesen emlékezhetnek igehirdetéseire, szolgálatára, s akik emlékeznek is, gyerekek vagy igen fiatal emberek voltak, de szolgálatának az eredménye itt van. Mert mi itt vagyunk. Mert van még itt református magyar gyülekezet, Isten segédelmében bízó nyáj.

Patay tiszteletes harmincnyolc évi hűséges szolgálata alatt vigasztalt, erősített, intett és buzdított – reménységre, szeretetre tanított akkor is, amikor az első világháborút szenvedték, akkor is, amikor Trianon borzalmát nyögte a népe, akkor is, amikor az üldözésekkel kellett szembenéznie – nem hátrált meg. Gyülekezetének, a nyáj minden tagjának pásztorja volt, családjának pedig feje és támasza, tizenhárom gyermekének példaképe.

Az Ige többet mond minden életrajznál, de mégis, azokért, akik a tiszteletes úrról keveset tudnak, álljon itt néhány életrajzi és szolgálati adat: Patay Miklós 1876-ban született Szódón. A teológiát Pápán végezte, szolgálatát 1901-ben kezdte meg. 1904 tavaszától a kisölvédi anya- és a zalabai leányegyház lelkipásztorja haláláig, 1942-ig. Utódja, Keményik József a gyülekezet krónikájában így ír róla, a második világháború elején is szolgáló elődről: *„...de mindenkit áthatott egy boldogabb jövő szent reménysége, melynek lángját oly gyakran élesztgette a szószékről boldogult elődöm, Patay Miklós lelkipásztor ezekkel a szavakkal: Megvirrad még valaha, nem lesz mindig éjszaka a magyarnak! Küzdelmes élete ezen reménységtől áthatva fejeződött be a végső kialakulás előtt 1942. március hó 10-én, e helyen 38 esztendeig terjedő szolgálata után, 65 éves korában, hátrahagyva 13 anyátlan árváját. Temetése március idusán ment véghez igen nagy gyászoló gyülekezet részvétele mellett.”*

Az igen nagy gyülekezetből mára alig száz lélek maradt. De maradt, és ez a megmaradt nyáj most emlékezik és hálát ad, hogy Isten ilyen szolgálattévő adott, hálát ad, hogy igehirdetési, szavai, élete mindig velünk élnek; hálát ad, hogy a családjá tagjaival, unokáival és azok családjajaival együtt emlékeztünk most.

„Az igaznak az emlékezete áldott” (Péld 10,7).

Ambrus Erika

Egy szép napsütéses délutánon, 2007. márciusának utolsó szombatján presbiteri konferenciára került sor Berzétén az abaúj-tornai, valamint a gömöri egyházmegye presbiteri és lelkészei számára.

A konferencia helyszínül a történelmi múlttal rendelkező berzétei református templom szolgált, mely csaknem megtelt presbiterekkel, lelkipásztorokkal, vendégekkel és Isten Igéje után sóvárgó, lelki közösségre vágyó gyülekezeti tagokkal.

A konferencia meghívott előadója **Csiha Kálmán** nyugalmazott erdélyi püspök volt, aki a presbitérium nemzetmegtartó szerepéről elmélkedett a maga közvetlen, baráti, testvéri stílusában. Az értekezlet lelki énekek és a 472. dicséret éneklésével kezdődött el, melyben Isten Szentlelke által olyan szépen és egyértelműen adta tudtunkra: figyeljünk egymásra, vegyük észre a gyengéket és a rászorulókat, hordozzuk egymás terhét, amiképpen az ő Fia is hordozta a miénket.

A helybeli lelkipásztor, **Mudi Róbert** imádsággal és a Példabeszédekből vett igével – „Az igazaknak reménysége öröm” (10,28a) – köszöntötte az egybesereglett gyülekezetet. Elmondta, hogy milyen nagy reménységgel néztek négy éve a legelső evangelizációra, a legelső alkalomra, amikor a környékbeli gyülekezetekből hívták az érdeklődőket egy kicsi, de élni akaró gyülekezetbe. Az evangelizációk évről évre több embert szőlítottak meg, s ma, a presbiteri konferencia napján örömmé változtatta az Úr a környékbeli lelkészek reménységét, mert megtelt a templom presbiterekkel és lel-

Berzété

Áldott presbiteri konferencia

készekkel. Ezt a reménységet és örömet kívánta mindenki gyülekezetébe, családjába.

Az üdvözlő szavak után Csiha Kálmán számtalan példán és történeten ábrázolta ki, hogy milyennek kell lennie a mindenkori presbiternek. Az a jó, ha olyan, mint a Mester – Jézus Krisztus tanítványa. Elhívott, aki munkáját nem kényszerből, de önként, szeretetből végzi; alázatos, nem pedig nagyravágyó, haszonleső, hanem a cél érdekében háttérben maradni tudó,

földi javaitól bármikor megválni hajlandó; hűséges, azaz olyan, aki egyházához, népéhez, megváltó Krisztusához mindig és mindenkor hű marad; példás életű, aki nem folytat züllött, kicsapongó, henye életet, hanem magatartásával, életvitelével másokat is Isten dicsőítésére tud indítani; és nem utolsósorban bibliáolvasó és tájékozott, hogy fel tudja venni a harcot

az egyre inkább elhatalmasodó szektás áramlatokkal szemben.

A püspök úr különösen fontos szerepet tulajdonít a presbiteri bibliáolvasóknak, illetve a presbiter-továbbképző tanfolyamoknak. Ezeket kívül számos érdekes, témába vágó történetet és élettapasztalatot osztott meg velünk Erdély nyugalmazott püspöke. A konferencia templomi része a két egyházmegye esperesének, **Lucskay Andrásnak** és **Nagy Ákos Róbertnek** az imádságával zárult.

A konferencia után a helyi kultúrházba vonultak a meghívottak, ahol frissítővel, kávéval, pogácsával fogadták őket a helybeliek. A környékbeli evangelizációkon már megszokott keresztyén könyvvásár és a kötetlen, testvéri beszélgetések után még – a püspök úr tolmácsolásában – az Úr csodásan működött. És ezt nem csak énekeltük, de meg is tapasztaltuk, hisz áldott lelki alkalomban volt része mindenkinek.

Lélekben épülhettünk, hitben növekedhettünk és értelmünk is gazdagodhatott ezen a verőfényes márciusi délutánon Isten kegyelméből, aki ott volt közöttünk lelkiképpen. Egyedül övé a dicsőség!

Parti Katalin–Mudi Róbert

Stubendek Gábor a felújításra szoruló orgonánál

készről megtudtuk – ezzel az összeggel átlépték a százezer koronás határt. Sajnos azonban ez az összeg még csak töredéke a javítási költségnek. Az a tény viszont, hogy az ügy, az orgona rendbetétele nem merült feledésbe, minden jelenlét reménnyel töltött el. Reménnyel, hogy idővel nemcsak látványával, hanem hangjával is lenyűgözi a református templom orgonája a város lakosait.

ZsK

Rimaszombat

Jótekonysági koncert

2007. április 4-én jótekonysági koncert színhelye volt a rimaszombati református templom. Pár éve a világhírű orgonaművész, Varnus Xavér hívta fel a figyelmet a templom legnagyobb kincsének, az orgonának az értékére, értékességére és rossz állapotára. Mivel az egyházközség saját forrásból a javítást nem tudta megoldani, a művész jótekonysági koncertet adott, melynek bevételét az erre a célra szolgáló pénzalap létrehozására ajánlotta fel. S bár a koncert több mint kilencven ezer koronás bevételt hozott, nyilvánvaló volt, hogy a javításra szükséges összeg megszerzése hosszabb időt vesz majd igénybe.

A kezdeményezés folytatásaként most **Stubendek Gábor**, a Tompa Mihály Református Gimnázium tavaly végzett di-

ákja adott koncertet az orgonáért. Stubendek Gábor rimaszécsi lakos, s nem az első orgonista a családjában. Édesapja és nagybátyja is játszik a nem épp mindennapi hangszereken. Azt gondolhatnánk, egy orgonistadinasztia konzervatorista csemetéje, de nem. Gábor jelenleg a komáromi Selye János Egyetem hallgatója, s orgonán csak szórakozásból, kedvtelésből játszik. A zenei esten Bach művei mellett Jean Langlais és Charles Marie Widor darabjaiból adott elő. Műsorának címe *Passió* volt. Előadását volt iskolája diákjainak felolvasása színesítette. Ők, a közeledő húsvéti ünnep kapcsán, részleteket adtak elő János evangéliumából.

A koncert teljes bevételét az orgona javítására létrehozott alapba kerül, melyen – ahogy azt **Vincze Árpád** iskolalel-

Alistál

Patonyi konfirmandusok kirándulása

Az alistáli református gyülekezet imaháza adott otthont annak a kirándulásnak, melyre április 20-án indultunk, s melyen a Diósförge- és Felsőpatonyi Református Egyházközség huszonhét konfirmandusa közül húsz tudott/akart részt venni. A közösen eltöltött hosszú hétvége nem titkolt célja többek közt az volt, hogy református fiataljaink mind jobban összeismerkedjenek, mélyüljön bennük a gyülekezethez tartozás érzése és mindezek felül lehetőleg még jól is érezzék magukat együtt.

Pénteken reggel mindenkinek be kellett mutatnia a melléte ült, elkezdtük az „angyalkás játékot”, majd falra vetített, hitélettel kapcsolatos képösszeállítást néztünk meg, s ezekről beszélgettünk. Az ebéd utáni sziesztát követően az iskola mögötti, nemrég felavatott aszfalt pályán fociztak a fiúk, míg a lányok ígés lapokat készítették, vagy a futballozó fiúkat biz-

tatták. A délutáni órákban ismét közös foglalkozás következett, melyen énekeket tanultak, majd újra az ember hitéletével kapcsolatosan hallgathattunk meg érdekes történeteket. Este a falu határában lévő tónál tábortűz mellett, idilli környezetben szalonnát sütöttünk, majd visszatérve az imaházba, **Kis Lucia** alistáli katechéta áhítatát hallgatták meg a fiatalok.

Szombaton **Édes Árpád** helybeli lelkész áhítatát és a délelőtti foglalkozást egy sok üzenetet hordozó vígjáték megnézése követte, majd ebéd után a patonyi

sár Szabolcs egykori dunaszerdahelyi *Ki mit tud?*-győztes tett emlékezetesebbé gitárral előadott dalaival.

A vasárnap reggeli ifjúságiéneket-tanulást egy kis történelemóra követte, ami során számba vettük azt a nem kevés dolgot és szokást, melyekkel a honfoglaló magyarok ajándékozták meg Európát. Újra PowerPoint-os rövidfilmek vetítése következett, felidéztek a fiatalok hétvégén szerzett élményeit, majd részt vettünk az istentiszteleten, melyen jelen sorok írója, diósförge- és felsőpatonyi lelkész az *1Móz 22,1-14* alapján Ábrahám engedelmességéről beszélt.

Köszönet illeti **Anda Judit**, **Csiba Judit**, **Mrva Marianna** diósförge- és felsőpatonyi gyülekezeti tagokat, valamint **Ficzere Tamás** alistáli segédlelkész a hétvége előkészítésében és zavartalan lebonyolításában végzett szolgálatukért.

Vámos Béla

Bátorkeszi Roma szavalóverseny

A kamocsai református gyülekezet a bátorkeszi roma szervezettel közösen 2007. április 27-én megrendezte a roma gyermekek és fiatalok nemzetközi szavalóversenyét Bátorkeszin.

A verseny öt kategóriájába harmincnegyzven jelentkezők. A versenyzők előadasmódjukkal széles palettáját mutatták be a roma érzélemvilág gazdagságának.

Egy-két résztvevő

A szakemberekből álló zsűri elnöke **Ravasz József**, a Szlovákiai Roma Írók Társaságának az elnöke volt, aki nagy meglepéssel értékelte a gyermekek és a fiatalok teljesítményét, és díjat adott át a roma írók társaságának a nevében. Díjat osztott még ki a Közös úton a roma kultúráért szervezet nevében **Rigó János** elnök is.

Köszönetünket fejezzük ki támogatóinknak és elsősorban a holland Stichting Hulp Oost Europa segélyszervezetnek, amely az alkalom fő támogatója volt.

Iliás Tamás

Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke április végi szlovákiai látogatása során egyházunk iránt is élénk érdeklődést mutatott. Rimaszombatban találkozott Erdélyi Géza püspökkel (I. Molnár Sándor felvételét), Hubón, Berzétén és Abaújszínán pedig megtekintette azokat az egyházi ingatlanokat (haranglábat és templomokat), melyek felújításához a magyar állam is hozzájárult.

Pályázat

A Diakonia Reformata nonprofit szervezet, amely Egyetemes Egyházunk és gyülekezeteink szeretetszolgálatát (diakóniáját) hivatott kiépíteni és megerősíteni, pályázatot hirdet a szervezet igazgatói posztjára. (A szervezet alapszabályát kérésre megküldjük.)

Feltételek: a pályázó hívő, keresztyén életet éljen és legyen tagja a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház valamelyik egyházközségének; beszéljen magyarul, szlovákul és egy világnyelvet; rendelkezzen minimum érettségivel. A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó életrajzát (min. egy A4-es oldalon), valamint egy pályázati munkát (min. két A4-es oldalon), melyben felvázolná terveit a szervezet működését illetően mind gyülekezeti szinten, mind pedig az Egyetemes Egyház keretén belül.

A pályázati anyagot legkésőbb **2007. július 31-ig** kell beküldeni a következő címre: **Diakonia Reformata n. o., Jókai u. 34., 945 01 Komárno.**

Felhívás

A Zsinati Iroda (979 01 Rimaszombat, Fő tér 23.) várja mindazon gyülekezetek jelentkezését, amelyek az elmúlt évtizedek (illetve a 175 év) során a GAW segélyszervezet támogatásában részesültek. Kérjük, hogy a támogatás célját is szíveskedjenek megjelölni, és épület javára adott adomány esetén egy aktuális képet mellékelni. A borítékon kérjük feltüntetni: GAW-175. Elektronikus formában az office@reformata.sk címre várjuk leveleiket.

Felhívjuk a figyelmet, hogy egyházunk a jubileumi év kapcsán 2007. október 31-re gyűjtést hirdet a segélyszervezet tevékenységének támogatására.

Közlemény

A Nagymegyeri Református Egyházközség szívesen nyújt elszállásolási lehetőséget egész évben négyágyas apartmanjaiban üdülni vágyók részére. Érdeklődni lehet a **031/555 22 85-ös** telefonszámon, illetve a www.vendeghaz.reformatus.sk honlapon. Nyári szezonon kívül összesen 16 személy részére van szálláshely. Kedvezmény lehetséges!

Ugyanezen egyházközség bérbe adja – vállalkozási célokra is – megüresedett, egyemeletes, négytantermes iskolaépületét a város központjában. Érdeklődni a fenti telefonszámon, illetve a ref.office.vmeder@gmail.com e-mail címen lehet.

■ Húsvét utáni vasárnap, április 15-én zenés istentisztelet volt az ekeli és a csallóközarányosi református templomban. Fellépett a Golgota nevű egyházi könnyűzenei együttes, amely énekszóval dicsérte a feltámadott és mindörökké élő Úr Jézus Krisztust.

■ A Firesz Duna Menti Területi Egysége április 21-én Kisújfalu ifitalálkozót, május 19-én pedig Felsőpatonyban sportnap jellegű tini-ífi találkozót tartott.

■ Április 28-án Felemelő ifjúsági délután volt a királyhelmeci református templomban, majd a kultúrházban.

■ Május 5-én az alistáli református templomban zajlott a Pozsonyi Református Egyházmegegyezésének a 2006. évet kiértékelő közgyűlése.

■ Május 6-án a Hontfüzesgyarmati Református Egyházközségben megtörtént Polák Magdaléna megválasztott lelkipásztor beiktatása. Az ünnepi szolgálatot Erdélyi Géza püspök végezte.

■ Május 10. és 13. között Prágában zajlott a Csehtestvér Egyház Zsinatának ülése, melyen egyházunkat Molnár Sándor zsinati főtanácsos és Géresi Róbert zsinatitanács-tag képviselte.

■ Május 13-án a Negyedi Református Egyházközségben Erdélyi Géza püspök beiktatta hivatalába Nagy Zsolt megválasztott lelkipásztort.

■ Május 15-én és 16-án a budapesti székházában tartotta ülését a Magyarországi Református Egyház Zsinata. A tanácskozást a második napon megtisztelte jelenlétével egyházunk püspöke, Erdélyi Géza is.

■ Május 18-án Rimaszombatban ülésezett a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának elnöksége. Az ülésen részt vett Tökés László, a Magyar Reformátusok Világszövetsége elnöke és Takaró Mihály, a szervezet főtitkára is.

■ Beatrix holland királynő szlovákiai látogatása kapcsán május 22-én fogadást adott Pozsonyban a holland nagykövetségen, amelyen egyházunk képviselőiben Erdélyi Géza püspök és felesége is jelen volt.

Helyreigazítás

Rác Elemér marcelházai lelkipásztor helyreigazítást kért lapunktól, mivel az áprilisi számunkban megjelent megemlékező írás kéziratában tévesen adta meg Tömösközi Ferenc nevét. Tehát a gyülekezet Tömösközi Ferenc lelkipásztorról emlékezett meg halálának 50. évfordulóján. Olvasóink elnézését kérjük.

■ A rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium csapata (Koren Csilla, Szabó Krisztina és Hangácsi Zsuzsanna) nyerte meg az április 27-én Udvardon, a helytörténészek szokásos évi találkozója keretében megrendezett Múltidézőt, a szlovákiai magyar középiskolások történelmi versenyét. A harmadikos diákokat Hős Nagy Andrea tanárnő készítette fel.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

Június 10-én a Világosság című egyházi műsor református félórájában Szabóné Kozár Éva perbenyiki lelkipásztor Ábrahám és Lót kapcsolatáról szól a hallgatókhoz.

Június 24-én a Világosságnak a Hetednap Adventista Egyház számára készített műsorában Varga Ferdinánd érsekújvári lelkipásztor elmélkedésnek témája Ábrahám hite.

Július 8-án a Világosság református félórájában az Isten és Ábrahám közötti szövetségkötés jelentőségét Molnár István királyhelmeci segédlelkész hozza közelebb a hallgatókhoz.

Július 22-én a Világosság adásában Molnár Éva királyhelmeci segédlelkész az Ábrahámnak és Sárának ígért gyermekáldásról szól a hallgatókhoz.

A kezdés és a másnap (hétfői) ismétlés időpontja: 19 óra.

Frekvenciák:

Nyugat-Szlovákia – 1098 kHz
Besztercebánya – 1065 kHz
Rimaszombat – 567 kHz
Eperjes – 702 kHz

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.
Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza
Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkesi hivatalokban.
Előfizetési díj: egy évre 120 korona.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:
930 10 Dolný Štál (Alistál) 386
E-mail: akisbela@ba.telecom.sk
Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298
Regisztrációs szám: SÚTI 15/6